

2. Годзь Н.Б. Философия и функции научной критики: между проблемами сегодняшнего и задачами будущего. / Н.Б. Годзь // Філософія в сучасному світі: Матеріали міського міжвузівського науково-практичного семінару, 20 - 21 листопада 2014 р/ .Ред. кол. О.Г. Романовський, О.О. Дольська, А.В. Кіпенський [та ін.] – Харків : «Точка». – 2014. – 155 с.- Укр.. та рос. мовами, С. 57-59.

3. Chappell T.D.J. The philosophy of environment / T.D.J. Chappell - Edinburg: Edinburg University Press, 1997 – 194 p.

4. Costanza R. Ecosystem Health: new goals for environmental management / R. Constanza, B.G. Norton, B.D. Haskell. – Washington, D.S. : Island Press, 1992. – 435 p.

5. Hull Z. Ecofilosofia w Problemach Ecorozwoju / Z. Hull // Problemy Ekorozwoju: studia filozoficzno-sozologichne. - 2011.- Т.6, №1. S. 7-10.

*Грищенко Ю.В.  
м. Київ, Україна*

## **НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА ШКОЛА АКАДЕМІКА І.А. ЗЯЗЮНА У КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ**

Сучасні євроінтеграційні і глобалізаційні процеси, які відбуваються в українському і світовому освітньому просторі, зумовлюють необхідність збереження фундаментальних засад наукових шкіл в Україні, що визначають пріоритетні напрями наукових пошуків талановитої молоді. Академік І.А. Зязюн зауважував на необхідності формування професійно-педагогічного співтовариства, носія принципово нової освітньої культури, яка фіксується на рівні міжнародних документів про освіту й культуру, що проголошують спільність таких принципів діяльності в сфері освіти, як гуманізація, демократизація, толерантність, неперервність та ін.; виробленні культурної, концептуальної, технологічної множинності підходів до вирішення проблем освіти, що вимагає професійно-особистісного самовизначення і соціальної відповідальності за свій вибір [3, с. 26].

Підтвердженням цьому слугує власне наукова, педагогічна спадщина Івана Андрійовича Зязюна, яка є невичерпним джерелом вивчення стратегічно важливих і актуальних питань, які є актуальними для сучасної освітньої теорії і практики. Розроблена ним теорія педа-

гогічної майстерності і Педагогіки Добра знайшла своє продовження у розвитку наукової школи з проблем педагогічної майстерності.

Наділений якостями справжнього лідера, який володіє педагогічною майстерністю, особистим авторитетом, науково-творчим потенціалом, інноваційністю, принциповістю та людяністю, І.А. Зязюн на своєму життєвому і професійному шляху зумів об'єднати навколо себе колектив однодумців, які підтримували ідеї видатного вченого і продовжують втілювати в сучасну освітню практику його Педагогіку Добра.

Яскравим підтвердженням цього був період 15-річної плідної праці І.А. Зязюна на посаді ректора Полтавського державного педагогічного інституту імені В.Г. Короленка (нині Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка), де був ініційований Іваном Андрійовичем і підтриманий колективом експеримент з формування у майбутніх учителів педагогічної майстерності. Результатом діяльності науково-педагогічної школи педагогічної майстерності І.А. Зязюна стала розробка і впровадження в освітній процес авторської концепції вченого та науково-методичного комплексу, який складається з підручника «Педагогічна майстерність» (І. Зязюн, Л. Крамущенко, І. Кривonos та ін.), хрестоматії «Педагогічна майстерність» (упоряд.: І.А. Зязюн, Н.Г. Базилевич, Т.Г. Дмитренко та ін.), навчально-методичного посібника «Історія педагогічної майстерності» (О.А. Лаврінєнка). Підручник «Педагогічна майстерність», створений авторським колективом Полтавського державного педагогічного інституту ім. В.Г. Короленка під керівництвом І.А. Зязюна, здобув схвальні відгуки польських колег і був перевиданий у Польщі у 2005 році.

Інноваційна педагогічна діяльність Івана Андрійовича Зязюна була завжди цікава науковцям, педагогам-практикам, молодим вченим не лише на території України, а і за її межами. Вчені різних країн світу, зокрема Японії, Китаю, Німеччини, Польщі та ін. переймали його досвід в організації навчально-виховного процесу ВПНЗ, підготовки педагогів-майстрів, вивчали курс з основ педагогічної майстерності, який «сприяв залученню майбутніх учителів до чарівного світу педагогічної мудрості, до оволодіння технікою мовлення, ознайомлення з системами А. Макаренка і В. Сухомлинського; до опанування культури педагогічного спілкування, техніки ведення уроків і позакласних виховних заходів...» [3, с. 22].

Н.Г. Ничкало зазначає, що наукова школа педагогічної майстерності І.А. Зязюна є «...переконливим прикладом відданості наукового лідера, академіка І.А. Зязюна, цій благодатній і життєдайній ідеї.

Впродовж майже чотирьох десятиліть ним пройдено складний шлях боротьби за право цієї ідеї на життя, її утвердження і розвиток. Це виявилось в створенні і введенні до навчальних планів курсів педагогічної майстерності, відкритті майже в усіх педагогічних інститутах кафедр педагогічної майстерності» [3, с. 23].

І.А. Зязюн є автором понад 200 наукових праць, серед яких монографії підручники, навчально-методичні посібники, статті у зарубіжних і вітчизняних виданнях з проблем професійної освіти, філософії, естетики, психопедагогіки.

З ініціативи академіка І.А. Зязюна у різних регіонах України створено 26 центрів педагогічної майстерності на базі Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка, Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, Кіровоградського національного педагогічного університету імені Володимира Винниченка, Київського професійно-педагогічного коледжу імені Антона Макаренка, Чернівецької загальноосвітньої школи I-III ступенів № 1 та ін.

Наукова школа педагогічної майстерності І.А. Зязюна бере свій початок від Полтавського державного педагогічного університету і продовжилась у Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України. Під наставництвом Івана Андрійовича було захищено 20 докторських і 19 кандидатських дисертацій в галузі педагогіки і психології професійної освіти.

Представники науково-педагогічної школи академіка І.А. Зязюна розвивають різні напрями педагогічної освіти. Зокрема, роль мистецтва у професійній підготовці вчителя досліджено у дисертаційних роботах М.М. Букач, В.Ф. Орлова, О.М. Отич, В.І. Рашковської, Т.А. Смирнової та ін.

Значний пласт наукового пошуку містять дослідження, в яких актуалізуються досвід видатних педагогів, вчених, таких як А. Макаренко, В. Вернадського (С.Г. Карпенчук, Є.В. Більченко, А.В. Лещенко).

Зарубіжний досвід педагогічної освіти – ще один напрям наукової школи І.А. Зязюна, який став предметом дослідження таких науковців як Т.С. Кошманова, М.П. Лещенко.

Історичний аспект професійної освіти в Україні під керівництвом І.А. Зязюна вивчали М.І. Нецадим, З.В. Гіптерс, Н.О. Філіпчук.

Естетика та етика педагогічної дії стали предметом наукових пошуків І.В. Андрощук, І.Є. Зайцевої, Т.В. Скорик, О.Л. Шевнюк та ін.

Розглядаючи феномен наукової школи академіка І.А. Зязюна М.П. Лещенко зауважує, що «внутрішня ідеологія наукової школи вченого ґрунтується на його концепції про педагогічну майстерність як духовну здатність вчителя забезпечувати цілісний розвиток учнів» [2, с. 263].

До представників наукової школи академіка І.А. Зязюна належать науковці, вчителі навчальних закладів різних рівнів акредитації, які гідно несуть це почесне звання і продовжують втілювати ідеї педагогічної майстерності, естетики і етики педагогічної дії у своїй практичній діяльності та наукових пошуках, адже як зазначав Іван Андрійович «Смисл і ціль освіти – людина у постійному розвитку, її духовне становлення, гармонія її відносин з собою і іншими людьми, зі світом. У такий спосіб освіта на державному рівні створює умови розвитку – саморозвитку, виховання – самовиховання, навчання – самонавчання всіх і кожного. Отже, система освіти створюється для людини, функціонує і розвивається в її інтересах, слугує повноцінному розвитку особистості і в ідеалі її призначення – щастя людини» [4, с.14].

Отже, актуалізація наукової спадщини академіка Івана Андрійовича Зязюна, теорії педагогічної майстерності, його філософсько-педагогічних та етико-естетичних ідей – сприятимуть вирішенню проблем професійної підготовки сучасного педагога, учителя-майстра.

### Список літератури:

1. Іван Андрійович Зязюн: Педагог, Вчений, Філософ: бібліограф. покажчик / [упоряд. Штома Л. Н.; наук. ред. Н. Г.Ничкало]; НА-ПН України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих. – 3-є вид. перероб., допов. – К. : Богданова А.М., 2013. – 182 с.

2. Лещенко М.П. Наукова школа академіка Івана Зязюна / М.П. Лещенко // Становлення і розвиток науково-педагогічних шкіл: проблеми, досвід, перспективи: зб. наук. праць / за ред. В. Кременя, Т. Левовицького. – Житомир : Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2012. – С. 259-269.

3. Ничкало Н.Г. Українська наукова школа педагогічної майстерності – скарбниця сьогодення і майбутнього / Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології. Додаток 2, том I. – Кіровоград, 2014. – С. 22 – 29.

4. Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи: монографія / за ред. І.А. Зязюна. – Київ: Віпол, 2000. – 636 с.